

Програма співбесіди з української мови

Програма співбесіди з української мови відповідає змісту освіти та державним вимогам до рівня загальноосвітньої підготовки абітурієнтів. (Програма зовнішнього незалежного оцінювання, затверджена Міністерством освіти і науки України (наказ № 696 від 26.06.2018 р).

Назва розділу	Зміст мовного матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія.	Алфавіт. Наголос. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування у-в, і-й. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [є], [и], [о] в коренях слів. Сполучення йо,ьо. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис <i>н</i> та <i>ни</i> у прикметниках і дієприкметниках, <i>не</i> з різними частинами мови.	Абітурієнт повинен уміти: <i>Розташовувати</i> слова за алфавітом; <i>розпізнавати</i> явища уподібнення й спрощення приголосних звуків, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків, чергування у-в, і-й. <i>Наголошувати</i> слова відповідно до орфоепічних норм. <i>Розпізнавати</i> вивчені орфограми; правильно <i>писати</i> слова з вивченими орфограмами, <i>знаходити</i> й <i>виправляти</i> орфографічні помилки на вивчені правила.
2. Лексикологія. Фразеологія	Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми.	<i>Пояснювати</i> лексичні значення слів; добирати до слів синоніми й антоніми та <i>використовувати</i> їх у мовленні; вживати слова в переносному значенні. <i>Знаходити</i> в тексті й доречно використовувати в мовленні вивчені групи слів, пояснювати значення фразеологізмів, правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> їх у мовленні.
3. Будова слова. Словотвір	Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова.	<i>Визначати</i> значущі частини й закінчення слова; розрізняти форми слова й спільнокореневі слова, правильно вживати ї у мовленні.
4. Морфологія. 4.1. Іменник	Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Незмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок іменників (на прикладі етикетних формул звертання <i>пане полковнику, сестро Олено, друже Сергію, Інно Вікторівно</i> і под.).	<i>Розпізнавати</i> іменники, визначати належність іменників до певної групи за їхнім лексичним значенням, уживаністю в мовленні; правильно <i>відмінювати</i> іменники, <i>відрізняти</i> правильні форми іменників від помилкових; <i>використовувати</i> іменники в мовленні, послуговуючись їхніми виражальними можливостями.
4.2. Прикметник	Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням (якісні, відносні, присвійні). Відмінюван-	<i>Розпізнавати</i> й <i>відмінювати</i> прикметники; визначати розряди прикметників за значенням; <i>утворювати</i> форми ступенів порівняння якісних прикметників, повні й

	ня прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення. Зміни приголосних за творення ступенів порівняння прикметників.	короткі форми якісних прикметників; <i>відрізняти</i> правильні форми прикметників від помилкових.
4.3. Числівник	Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу і дат.	<i>Розпізнавати й відмінювати</i> числівники; <i>відрізняти</i> правильні форми числівників від помилкових; <i>добирати</i> потрібні форми числівників і використовувати їх у мовленні; <i>визначати</i> сполучуваність числівників з іменниками; правильно утворювати форми числівників для позначення часу і дат.
4.4. Займенник	Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників	<i>Розпізнавати й відмінювати</i> займенники; <i>відрізняти</i> правильні форми займенників від помилкових, правильно <i>добирати</i> потрібні форми займенників і <i>використовувати</i> їх у мовленні; правильно утворювати й писати неозначені й заперечні займенники.
4.5. Дієслово	Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособові дієслова. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу. Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то. Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот.	<i>Розпізнавати</i> дієслова, особливі форми дієслова, безособові дієслова; <i>визначати</i> часи й способи дієслів; <i>використовувати</i> один час і спосіб у значенні іншого; <i>відрізняти</i> правильні форми дієслів від помилкових; правильно писати особові закінчення дієслів. <i>Розпізнавати</i> дієприкметники (зокрема відрізняти їх від дієприслівників), <i>визначати</i> їхнє загальне значення, синтаксичну роль; <i>відрізняти</i> правильні форми дієприкметників від помилкових; <i>добирати</i> й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> дієприкметники та дієприкметникові звороти в мовленні. <i>Розпізнавати</i> дієприслівники, <i>визначати</i> їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль; <i>відрізняти</i> правильні форми дієприслівників від помилкових; правильно <i>будувати</i> речення з дієприслівниковими зворотами.
4.6. Прислівник	Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання окремо, разом і через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу.	<i>Розпізнавати</i> прислівники, <i>визначати</i> їхнє загальне значення, синтаксичну роль, ступені порівняння прислівників; <i>відрізняти</i> правильні форми прислівників від помилкових; <i>добирати</i> й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> прислівники в мовленні.
4.7. Службові частини мови	Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників. Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні). Групи	<i>Розпізнавати</i> прийменники, <i>визначати</i> їхні морфологічні ознаки; правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> прийменники в мовленні. <i>Розпізнавати</i> сполучники, <i>визначати</i> групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю, за вживанням і будовою; <i>відрізняти</i>

	сполучників за вживанням (одиночні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови. Частка як службова частина мови. Правопис часток.	сполучники від інших співзвучних частин мови; правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> сполучники в мовленні. <i>Розпізнавати</i> частки; правильно писати частки.
4.8. Вигук	Вигук як частина мови. Правопис вигуків.	<i>Розпізнавати</i> вигуки й правильно їх писати
5. Синтаксис 5.1. Словосполучення.	Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення.	<i>Розрізняти</i> словосполучення й речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами й частинами складного речення.
5.2. Речення	Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання)	<i>Розрізняти</i> речення різних видів: за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за складом граматичної основи, за наявністю чи відсутністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів речення, за будовою, за наявністю чи відсутністю однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання.
5.2.1. Просте двоскладне речення	Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом і присудком. Тире між підметом і присудком.	<i>Визначати</i> структуру простого двоскладного речення, особливості узгодження присудка з підметом; правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> прості речення. Правильно вживати тире між підметом і присудком.
5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні	Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот.	<i>Розпізнавати</i> види другорядних членів; правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> виражальні можливості другорядних членів речення в мовленні.
5.2.3. Односкладні речення	Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні).	<i>Розпізнавати</i> типи односкладних речень, <i>визначати</i> особливості кожного з типів; правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> виражальні можливості односкладних речень у власному мовленні.
5.2.4. Просте ускладнене речення	Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні.	<i>Розпізнавати</i> просте речення з однорідними членами, звертаннями, вставними словами, словосполученнями, реченнями, відокремленими членами (означеннями, прикладками, додатками, обставинами), зокрема уточнювальними, та правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> виражальні можливості таких речень у мовленні; правильно <i>розставляти</i> розділові знаки в них.

5.2.5. Складне речення	Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.	<i>Розпізнавати</i> складні речення різних типів, <i>визначати</i> їхню структуру, види й засоби зв'язку між простими реченнями. <i>Добирати й конструювати</i> складні речення, що оптимально відповідають конкретній комунікативній меті.
5.2.5.1. Складносурядне речення	Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Смыслові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки в складносурядному реченні.	<i>Розпізнавати</i> складносурядні речення, визначати смислові зв'язки між частинами складносурядного речення; комунікативно доцільно <i>використовувати</i> його виражальні можливості в мовленні; правильно розставляти розділові знаки в складносурядному реченні.
5.2.5.2. Складнопідрядне речення	Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них.	<i>Розпізнавати</i> складнопідрядні речення, <i>визначати</i> їхню будову, зокрема складнопідрядних речень з кількома підрядними, <i>відображати</i> її в схемі складнопідрядного речення; <i>визначати</i> основні види підрядних речень, типи складнопідрядних речень за характером зв'язку між частинами. Правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> виражальні можливості складнопідрядних речень різних типів у процесі спілкування; правильно розставляти розділові знаки в складнопідрядному реченні.
5.2.5.3. Безсполучникове складне речення	Безсполучникове складне речення Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні	<i>Розпізнавати</i> безсполучникові складні речення; правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> виражальні можливості безсполучникових складних речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них.
5.2.5.4. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.	Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому.	Правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> виражальні можливості речень цього типу в мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них.
5.3. Способи відтворення чужого мовлення	Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом.	<i>Замінювати</i> пряму мову непрямою; правильно й доцільно <i>використовувати</i> в тексті пряму мову й цитати; правильно <i>вживати</i> розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом.
6. Стилїстика	Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції.	<i>Розпізнавати</i> стилї мовлення, визначати особливості кожного з них; <i>користуватися</i> різноманітними виражальними засобами української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування.
7. Розвиток мовлення	Види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів мовлення.	Уважно <i>читати, усвідомлювати</i> й <i>запам'ятовувати</i> зміст прочитаного, диференціюючи в ньому головне та другорядне. Критично <i>оцінювати</i> прочитане. <i>Аналізувати</i> тексти різних стилів, типів і жанрів. <i>Будувати</i> письмове висловлення, логічно викладаючи зміст, підпорядковуючи його темі й основній думці, задуму, обраному стилю та типу мовлення, досягати визначеної комунікативної мети. <i>Уміти</i> формулювати, добирати доречні аргументи і приклади, робити висновок, висловлювати власну позицію, свій погляд на ситуацію чи обставини; правильно <i>структурувати</i> текст,

		використовуючи відповідні мовленнєві звороти. Знаходити й виправляти похибки та помилки в змісті, побудові й мовному оформленні власних висловлювань, спираючись на засвоєні знання.
--	--	--

Перелік слів із нормативним наголосом

А

- агронОмія
- алфАвіт
- Аркушик
- асиметрІя

Б

- багаторазОвий
- безпринціПний
- бЕшкет
- блАговіст
- близькІЙ
- болотІстий
- борОдавка
- босОнiж
- боЯзнь
- бурштинОвий
- бюлетЕнь

В

- вАги (у множині)
- вантажІвка
- веснЯнІЙ
- вІгода (користь)
- вигОда (зручність)
- видАння
- визвОльний
- вимОга
- вІпадок
- вирАзний
- вІсіти
- вІтрага
- вишІваний
- відвезтІ
- відвестІ
- вІдгомін
- віднести
- вІдомість (список)
- відОмість (повідомлення, дані, популярність)
- вІрші
- віршовІЙ
- вігчІм

Г

- гальмО, гАльма
- глядАч
- горошІна
- граблІ
- гуртОжиток

Д

- данІна
- дАно
- децимЕтр
- дЕщиця
- де-Юре
- джерелО
- дІвлячись
- дичАвіти

- діалОг
  - добовИЙ
  - добУток
  - довезтИ
  - довестИ
  - довІдник
  - доГмат
  - донестИ
  - дОнька
  - дочкА
  - дрОва
- Е
- експЕрт
- Є
- єретИк
- Ж
- жалюзІ
- З
- завдАння
  - завезтИ
  - завестИ
  - зАвжди
  - завчасУ
  - зАгадка
  - заіржАвілий
  - заіржАвіти
  - закінчИти
  - зАкладка (у книзі)
  - зАкрутка
  - залишИти
  - замІжня
  - занестИ
  - зАпонка
  - заробІток
  - зАставка
  - зАстібка
  - застОпорити
  - звИсока
  - здАлека
  - зібрАння
  - зобразИти
  - зОзла
  - зрАння
  - зрУчний
  - зубОжіння
- І
- індУстрія
- К
- кАмбала
  - каталОг
  - квартАл
  - кИшка
  - кіломЕтр
  - кінчИти
  - кОлесо
  - кОлія
  - кОпчений (дієприкметник)
  - копчЕний (прикметник)
  - корИсний
  - кОсий
  - котрИЙ
  - крицЕвий
  - крОїти
  - кропивА

- кулінарія
- курятина

Л

- лате
- листопад
- літопис
- ліюстро

М

- мабуть
- магістерський
- маркетинг
- мережа
- металургія
- міліметр

Н

- навчання
- нанести
- напій
- наскрізний
- начинка
- ненавидіти
- ненависний
- ненависть
- нести
- ніздря
- новий

О

- обіжянка
- обрання
- обруч (іменник)
- одинадцять
- одноразовий
- ознака
- олень
- оптичний
- осетер
- отаман
- оцет

П

- павич
- партер
- пекарський
- перевезти
- перевести
- перекис
- перелік
- перенести
- перепад
- перепис
- піала
- підданий (дієприкметник)
- підданий (іменник, істота)
- підлітковий
- пізнання
- пітний
- піщерія
- подруга
- позначка
- помилка
- поміщик
- помовчати
- поняття
- порядковий

- посерЕдині
- привезтИ
- привестИ
- прИморозок
- принестИ
- прИчіп
- прОділ
- промІжок
- псевдонІм

Р

- рАзом
- рЕмінЬ (пояс)
- рЕшето
- рИнковий
- рівнИна
- роздрібнИЙ
- рОзпірка
- рукОпис
- руслО

С

- сантимЕтр
- свЕрдло
- серЕдина
- сЕча
- симетрІя
- сільськогосподАрський
- сімдесЯт
- слИна
- соломИнка
- стАтуя
- стовідсОтковий
- стрибАти

Т

- текстовИЙ
- течІя
- тИгровий
- тисОвий
- тім'янИЙ
- травестІя
- тризУб
- тУлуб

У

- український
- уподОбання
- урочИстий
- усерЕдині

Ф

- фартУх
- фаховИЙ
- фенОмен
- фОльга
- фОрзац

Х

- хАос (у міфології: стихія)
- хаОс (безлад)

Ц

- цАрина
- цемЕнт
- цЕнтнер
- ціннИк

Ч

- чарівнИЙ
- черговИЙ
- читАння

- чорнОзем
- чорнОслив
- чотирнАдцять

Ш

- шляхопровІд
- шовкОвий
- шофЕр

Щ

- щЕлепа
- щИпці
- щодобовИй

Я

- ярмаркОвий
-